

Voordat ik aan mijn verhaal begin vertel ik je wat over Kiribati.

Kiribati is een soeverein land, met een vlag en een president. Het is geen deel van Fiji of Australië, noch behoren de Kiribatiërs tot een minderheid uit Nieuw-Zeeland.

Het bestaat uit drieëndertig laagliggende atollen die meestal niet meer dan twee meter boven de zee uitsteken, verspreid over drie miljoen vierkante meter Stille Oceaan. De beste indicatie van de locatie zou zijn: ergens tussen Hawaï en Australië.

Het is het enige land ter wereld dat zich op vier halfronden bevindt.

Kiribati heeft een gemiddelde temperatuur van 28,3 °C. 's Nachts daalt de temperatuur nooit onder de 20 °C.

Niemand weet waar de 130 duizend Kiribatiërs die er nu wonen precies vandaan komen, maar zeker is dat hun voorouders tot de kleine groep zeelui behoorden die het gered hebben. Leden ze schipbreuk? Was het toeval of waren ze ergens naar op zoek? Niemand weet het.

Kiribatisch kent woorden als *kaburoronteun* (strijder), *atiniwerewere* (koraal) en *rangi botonimwaane* (zwierig). De taal is niet beschikbaar op Google Translate.

Het grootste eiland heet Tarawa. Daar zijn supermarkten, alle overheidsinstanties, een koffietentje, DHL, een internationaal vliegveld en een ziekenhuis. Het heeft dezelfde bevolkingsdichtheid als Tokio. De omschrijving ‘sloppenwijk op een eiland’ doet het meest recht aan de situatie. De overige eilanden zijn van die typische bountyeilanden waar je alleen kan wonen als je zelfvoorzienend bent. Twaalf eilanden zijn onbewoond.

Het Kiribataanse dieet bestaat uit zelfgevangen vis, kokosnoten, rijst, en blikvoer, zoals cornedbeef.

Kiribati heeft geen leger. Op geopolitiek vlak hebben ze sowieso weinig in de melk te brokkelen. Op dit moment dienen ze vooral als strategische ‘vriend met een goede locatie’ van China, die zijn invloed in de regio probeert uit te breiden en eind 2019 een diplomatieke vriendschap met ze aanging, tot ergenis van de Australiërs en Amerikanen.

Er is geen echte economie in Kiribati. Geschat wordt dat tussen de 30 en 35 procent van de inkomsten op de overheidsbegroting uit buitenlandse hulp bestaat. Een kwart van de Kiribatiërs leeft onder de armoedegrens.

Eigenlijk staat Kiribati vooral bekend om het feit dat niemand het kent. Het land staat altijd in de top vijf van de ‘tien minst bezochte landen ter wereld’ en het handjevol toeristen dat Kiribati bezoekt bestaat grotendeels uit wereldreizigers die alle landen in de wereld willen afstrepen.

Zelf zien ze het graag anders, maar als de Kiribatiërs dan een keer het nieuws halen, gaat het toch altijd weer over hoe ver weg ze van alles zijn. Zo haalde Kiribati tijdens de Olympische Spelen van Parijs in 2024 het wereldnieuws met de kop: **15-JARIGE JUDOKA UIT KIRIBATI MAAKT WERELDREIS, MAAR IS NA VIJF SECONDEN UITGESCHAKELD.**

Het moment dat mensen beseffen dat Kiribati bestaat, is vaak als het land op 31 december heel even op het journaal voorbijkomt. Een van de eilanden ligt namelijk tegen de internationale datumgrens aan waardoor Kiribati het eerste land is dat het nieuwe jaar inluidt.

Er is geen wifi in Kiribati.

Veel Kiribatiërs denken dat de rest van de wereld bestaat uit Nieuw-Zeeland, Australië en Mexico (de laatste met dank aan de in Kiribati immens populaire film *Once Upon a Time in Mexico*). Ze googelen niet, hebben geen mailadres en geen bankrekening. Wél varen ze op hun dooie gemak zonder navigatie van het ene naar het andere eiland en vangen ze haaien.

Dit brengt mij op de reis ernaartoe. Visualiseer je het volgende: je staat op Schiphol en je hebt net je koffers ingecheckt. In je handen heb je een boardingpass. Bestemming: Australië. Hoe je gaat mag je zelf bedenken. Via Hongkong, Singapore, Dubai, zeg het maar. Maar je moet naar Australië en daar ben je op zijn vroegst pas over 23 uur en 20 minuten.

Als je daar eenmaal bent, moet je nóg verder, naar Fiji, op een vijf uur durende budgetvlucht vol Australische vakantiegangers.

Op Fiji ben je inmiddels helemaal kapot en word je begroet door een paar mannetjes met bloemenkransen en een gitaar die 'Bula, welcome home!' naar je roepen.

Hier zit je niet op te wachten want je was nog nooit zo ver van huis maar je groet beleefd terug en sluit achteraan in de rij voor de paspoortcontrole. Het is namelijk niet mogelijk om direct door te vliegen naar Kiribati dus ben je genooddaakt in een hotel nabij het vliegveld van Nadi te overnachten. Dit voelt zowel geweldig (want slapen) als irritant (want duur, je moet je bagage in- en uitchecken, en je bent hierdoor nog langer onderweg).

Om vijf uur 's ochtends sta je weer klaar met je koffertjes om te boarden voor de vlucht naar Tarawa, Kiribati. Op deze vlucht ben je sowieso de enige Europeaan dus vanaf nu staart iedereen je aan, en is jouw uitzicht drie en een halfuur zee en lucht. Je ziet nu ook voor het eerst van je leven mensen die niet weten hoe een vliegtuig werkt en die verdwaasd door de gangpaden lopen, op zoek naar een toilet.

Vanuit je vliegtuigraampje zie je na een tijdje een klein streepje land. De gedachte daar te gaan landen bezorgt je waarschijnlijk de rillingen maar na een aantal scherpe bochten staat het vliegtuig dan toch echt op de enige geasfalteerde weg van Kiribati: de landingsbaan.

Je loopt de trap af en wordt verwelkomd door een lucht die iets weg heeft van die van de sauna in de sportschool. 'Kwestie van wennen', denk je nog, niet wetende dat het echt niet beter wordt dan dit. Je strompelt naar de paspoortcontrole waar een politieman verbijsterd vraagt wat een Nederlander, in hemelsnaam, komt doen in Kiribati. Je wacht een uur op je koffers en loopt dan naar buiten, Kiribati in.

Hier wacht je vervolgens nog een uur in de brandende zon tot de chauffeur van je 'hotel' eindelijk op komt dagen. Er zijn geen taxi's in Kiribati. De auto komt in beweging en vertrekt over een zandpad vol gaten, vijf kilometer per uur, richting het noorden van het eiland.

Vanuit het autoraampje maak je kennis met Kiribati. Je ziet palmbomen en houten huisjes op palen, groepjes mensen die zitten te kaarten, varkens die met een touwtje aan de boom vastgebonden zijn, in de verte de zee, en heel veel rommel. Ondertussen gaan de volgende woorden door je hoofd: perenijse, koud biertje en airconditioning, en je vraagt je af: is dit vrijheid of pure armoede?

Dan bereik je Buota, het laatste dorp voordat je de kano pakt naar de hutjes aan de overkant van de lagune, écht het eind van de wereld, de plek waar je gaat overnachten. Je stapt de auto uit. Het mannetje met de kano komt je al tegemoet varen.

Palmbomen bewegen traag op een briesje. Voor de zee ligt een volleybalveldje waar een paar jongens een balletje slaan. Verderop duwt een aantal mannen een vissersboot de zee in. Het is bewolkt en stoffig en het voelt opeens alsof er een dekentje over je heen wordt gelegd. Waar is de rest van de wereld gebleven?

En precies daar, beste lezer, is waar ik, zoals ze het altijd zo mooi zeggen ‘de liefde van mijn leven’ heb ontmoet. De liefde der liefdes, de ware, de vader van mijn zoon. (Die overigens zo ontzettend wit is dat mijn vriend een paar keer per week moet dealen met de vraag: ‘Is that your son?’ Maar daarover later meer.)

Nu denk je vast: logistieke nachtmerrie. Daar heb je gelijk in. Maar je kiest niet uit op wie je verliefd wordt en dus werd het een Kiribatiër. Ik zag hem, hij zag mij, en vanaf dat moment was alles anders.

I

Op donderdagochtend 5 maart 2020 om acht uur 's ochtends word ik wakker van de wekker. Volgens de planning is Taubu net geland in de Australische stad Brisbane. Al na twintig minuten word ik gebeld. 'Je bent in Australië!' zeg ik als ik Taubu's gezicht op het scherm zie. Hij kijkt niet blij. 'Ging het goed?' 'Yes.' 'En hoe was het om voor het eerst in een vliegtuig...' 'Sanne, wait, I need to say bye,' onderbreekt Taubu me. De vloer komt in beeld. Ik zie dat hij zijn slippers heeft ingeruild voor een stel sneakers.

Ik hoor gemompel en daarna verschijnt het gezicht van Taubu weer. Hij zegt dat hij hier alleen maar heeft kunnen komen dankzij een aardige medereiziger uit Kiribati. 'Hij heeft allemaal formulieren voor me ingevuld in het vliegtuig.'

Als Taubu belt is hij al een dag onderweg en heeft hij er al twee vluchten op zitten: van Kiribati naar Fiji, waar hij moest overnachten, en van Fiji naar Australië. Op het programma staan nog een vlucht naar Singapore, negentien uur overstaptijd, en een nachtvlucht naar Amsterdam.

Nu hij afscheid heeft genomen van zijn medereiziger is hij op zichzelf aangewezen. Het vliegtuig naar Singapore vertrekt pas over vijf uur en de volgende uren bellen we elkaar regelmatig. Dan zit hij ergens op een bankje, heeft hij cola gekocht, zoekt hij het toilet. 'Look for the signs of a man and a woman, with an arrow,' zeg ik. 'What is an arrow?' Ik stuur hem een foto van een toiletbordje. 'Look at the picture, that is what you have to find.' Even later belt hij terug. Het is gelukt.

Als het middag wordt in Nederland is het avond in Australië en tijd voor Taubu om het volgende vliegtuig in te stap-

pen. Ik loods hem naar de gate en wens hem een goede nacht. 'Trouwens,' zeg ik voordat we ophangen. 'Ben je verkouden? Er heerst namelijk iets in Azië en daar controleren ze nogal streng op geloof ik.'

Donderdagavond Nederlandse tijd. Als Taubu me belt is het beeld van de overzichtelijke gangen van Brisbane Airport veranderd in de drukte van Singapore. Alles wat hij filmt is chaos. Hier moet Taubu negentien uur lang wachten op de vlucht naar Amsterdam.

Ik zeg dat we een stopcontact moeten vinden zodat hij zijn telefoon op kan laden, maar hij loopt door. 'I have to find the gate,' zegt hij. Hij kijkt om zich heen. Ik probeer uit te leggen dat de gate nog niet bekend is omdat het vliegtuig nog lang niet vertrekt maar hij lijkt het niet helemaal te snappen, en in de volgende uren vraagt hij regelmatig of ik al weet waar de gate is. Ik heb het gevoel dat hij in paniek is en probeer hem te kalmeren. 'Ga even zitten, dan praten we.' Hij weet niet waar hij moet zitten. Ik vraag of hij het scherm om kan draaien en me kan laten zien wat hij ziet. Als hij eenmaal op een bankje zit nemen we de komende uren door.

'Zit je telefoon in de oplader?' 'Ja.' 'Oké.' Ik leg uit dat het in Nederland nacht is en ik moet gaan slapen, en dat hij dat misschien ook moet proberen. Dat is hij niet van plan want hij is bang dat hij het vliegtuig mist, maar dat gaat dus pas de volgende dag. 'Zet anders de wekker?' Hij zegt niets. 'Of ga op zoek naar iets te eten, waarom doe je dat niet?'

Midden in de nacht gaat de telefoon. Ik neem op en zie een boze Taubu op het scherm. 'Where is the gate?!' 'Die is nog niet bekend!' 'Oké.' Stilte. 'Alles goed?' Nee, het is niet goed. Hij is op zoek gegaan naar wat te eten, maar het eten dat hij op zijn bord kreeg kwam niet overeen met het plaatje dat hij aanwees. Van wat hij me vertelt begrijp ik dat hij waarschijnlijk lever of maag heeft gegeten. We besluiten geld te wisselen zodat Taubu wat anders te eten kan kopen. Hij filmt de gangen

en we gaan op zoek. Ik pak de plattegrond van Changi Airport erbij en zie dat er over ongeveer honderd meter rechts een wisselkantoor is. 'Do you see the shop with the money sign?' 'Ja,' zegt Taubu. 'Loop er maar heen.' 'En dan?' 'Dan wissel je het geld.' 'Ja maar hoe?' 'Geef het geld aan de mevrouw en zeg: *I want Singapore Dollar.*' Dat doet hij, en even later belt hij me vanuit een ander restaurant terwijl hij een broodje eet.

Waarom maakt Taubu deze vreselijke reis en niet ik? Toen ik vertrok uit Kiribati en het vliegtuig opsteeg zag ik vanuit mijn raampje Taubu en zijn familie aan het hek bij de startbaan staan, zwaaiend naar het grote vliegtuig waar ik in zat. Ik vertrek, ging er door me heen, en hij blijft achter. Ongetwijfeld een sentimentele reactie tijdens een emotioneel moment, maar technisch gezien is het wel zo: Kiribatiërs hebben misschien niet het paspoort met de minste mogelijkheden – dat zijn de Afghanen – maar ze kunnen bijna geen kant op. De meesten kunnen helemaal geen vliegticket betalen, maar Kiribatiërs met geld komen ook niet ver, want de landen waar ze visumvrij heen mogen in de regio zijn op één hand te tellen. Australië en Nieuw-Zeeland hanteren zeer strenge visumvoorwaarden voor de eilanders.

Dus tja, ik vertrok, en Taubu bleef achter in een land dat steeds vaker geteisterd wordt door overstromingen en misschien eind deze eeuw wel helemaal niet meer bestaat. Wetenschappers voorspellen namelijk dat de laagliggende atollen over enkele decennia onbewoonbaar zullen worden door de stijgende zeespiegel. Regelmatig staan de inwoners tot hun middel in het water. Kinderen vinden dat leuk, maar de volwassenen weten: hun land verzilt en brokkelt langzaam af. De kustlijn staat vol met doodse stompjes stam van wat ooit gigantische palmbomen waren. Verzilting van de landbouwgrond maakt zelfvoorzienende landbouw onmogelijk waardoor men afhankelijk is van dure importproducten, en de zoetwatervoorziening is verontreinigd met zout water. Veel Kiribatiërs roeren suiker door hun water om het drinkbaar te maken.

Maar goed, dús? Voor mij was het niet de eerste keer dat ik uit een land vertrok waar de mensen het in economisch en geologisch opzicht minder goed hebben dan ik. Zo moeilijk is dat ook niet als Nederlander. Toen ik negentien was reisde ik met een vriendin door India. We waren eerstejaarsstudent en hadden zelf ook weinig geld, maar toch hadden we een stuk meer te besteden dan de gemiddelde Indiër. Later bracht ik tijd door met Jezidi's in Irak op de vlucht voor Islamitische Staat, met kooplieden in Egypte die geen handel meer konden drijven omdat toeristen wegbleven nadat is een vliegtuig had neergehaald, en ik woonde een tijd in Jeruzalem, waar ik hing met Palestijnen die niet alleen geen geld hadden maar ook constant onderdrukt werden door de Israëliische regering.

Overal waar ik kwam ging ik helemaal op in het plaatselijke leven, maar daarna nam ik het vliegtuig weer naar huis, en een dag later dronk ik cappuccino met een vriendin en was het leven weer precies zoals het was voordat ik op reis ging.

Als je verliefd wordt op iemand wil je gelijkwaardigheid, en voor mijn gevoel was dat alleen mogelijk door Taubu ook op een vliegtuig te zetten en hem mijn wereld te laten zien. En toevallig kon dat, want het Schengengebied in Europa is – in tegenstelling tot een groot deel van Oceanië – visumvrij voor Kiribatiërs. Waarom burgers uit een derdewereldland toelaten zonder ingewikkelde visumvoorwaarden? Waarschijnlijk omdat Kiribati zo onteigelijk ver weg ligt dat ze toch niet komen. Kiribati's locatie werkt in dit geval dus in ons voordeel.

Toen ik Taubu vroeg of hij me een paar weken wilde komen bezoeken zei hij resoluut nee. Of nou ja, hij zei: 'Haal me op, ik kan dat toch helemaal niet.' Maar het was te duur voor mij om alleen hiervoor een retourtje Kiribati te boeken.

Zijn reactie verbaasde me. Waarom durfde deze man, die in mijn herinnering zo onbevreesd was, het vliegtuig niet te pakken? Maar al snel werd duidelijk dat zijn angst niet ongegrond was: hij had nog nooit gevlogen, zijn land nooit verlaten, hij wist niet eens waar Europa lag. Engels lezen lukte hem niet.

Hoe moest hij weten welk vliegtuig hij zou moeten nemen? Toen ik zei dat ik hem door middel van videobellen kon helpen tijdens zijn reis – hem bijvoorbeeld kon laten weten welke gate hij moest hebben –, antwoordde hij dat hij niet wist wat een gate is.

Dat met die gate deed me realiseren dat het misschien toch beter was als ik die kant op zou gaan in plaats van andersom. Ik was al begonnen met zoeken naar tickets toen Taubu belde en zei dat hij het even had laten bezinken en het toch wel wilde proberen. Na wat overwegingen stemde ik in. Het verlangen om hem bij me te hebben was gewoon té groot. Ik dacht: die reis, daar loods ik hem wel doorheen. Wel had ik twee voorwaarden: de eerste was dat hij een telefoon en oplader bij zich zou hebben, en de tweede dat hij een lange broek en schoenen zou kopen in Kiribati. Deze reis zou alleen lukken als ik hem honderd procent begeleidde, en ik wilde niet dat hij het koud kreeg.

Als ik 's ochtends wakker word bel ik Taubu. Ik zie dat hij nog steeds op hetzelfde bankje als gisteravond zit te wachten. 'Heb je geslapen?' 'Nee.' Het duurt nog zeker vierentwintig uur voordat ik hem zie. Ik heb die avond zelfs nog een avonddienst bij de krant.

Ik vraag of hij contact heeft met zijn familie, maar dat heeft hij niet want ze zijn niet online. 'They are busy.' Singapore, Europa, Amsterdam... Ze hebben er waarschijnlijk nog nooit van gehoord en zullen dan ook geen besef hebben van de omvang van de reis die Taubu aan het maken is. Ze zijn waarschijnlijk gewoon weer verdergegaan met de dag nadat ze Taubu op het vliegtuig hadden gezet en horen wel weer een keer van hem. Hij zit nu dus al uren helemaal alleen in een voor hem volstrekt onbekende omgeving, met nog vele uren te gaan.

Eind van de middag vertrek ik naar Amsterdam om te gaan werken. Tijdens mijn dienst duik ik even een hokje in en bel ik Taubu. Ik loods hem naar de informatieschermen en vraag of